

den af 1992 - og landsstyret - var forbundet med bankernes rekonstruktion.

Besyderligt nok har man ikke efterfølgende revurderet dette indtryk. Sagen fik i 1993 sit eget liv, og politikerne, pressen og de særlige Færø-eksperter, der lod sig opfinde til lejligheden, lod sig ikke senere forstyrre af virkeligheden.

At de færøske politikere ikke havde lyst til, at ændre opfattelse, er til at forstå. Men at offentligheden og de danske myndigheder heller ikke fandt anledning til at revurdere dispositionerne i 1993 i lyset af det senere rekonstruktionsforløb, det er ikke til at forstå.

At forløbet i banksagen blev præget af fejlskøn og misforståelser, som førte til, at opfattelsen af tabene ved rekonstruktionen kom ganske ud af proportioner, er Finansilsynet ikke helt uden skyld i.

Um leiklutin hjá Fígðjaredirlitunum, sigur Astrup Hansen m. a.:

Finanstilsynet, der virkede som rådgiver for Finansieringsfonden af 1992 ved aktiebyttet i foråret 1993, synes at have medvirket til, at Finansieringsfonden undervurderede risikoen ved at overtage Føroya Banki

Finanstilsynet, der virkede som rådgiver for Finansieringsfonden af 1992 ved aktiebyttet i foråret 1993, synes at have medvirket til,

at Finansieringsfonden undervurderede risikoen ved at overtage Føroya Banki.

I efteråret 1993, da Finanstilsynet krævede yderligere hensættelser på 1,4 mia. kr. i de to banker, bidrog samme Finanstilsyn til gengæld til at give offentligheden en overdreven opfattelse af Finansieringsfondens tab på banker - og på aktiebyttet.

I overensstemmelse med sædvanlig bankpraksis blev de meget store afskrivninger og hensættelser i 1993 udgiftsført over bankernes resultatopgørelser.

Bag tallene gemte sig imidlertid i 1993 i overvejende grad hensættelser, det vil sige reservationer, og kun i mindre grad afskrivninger eller tab.

Efterfølgende er en meget væsentlig del af hensættelserne selskabet omsat i afskrivninger. Men der er siden 1995 i et ikke ubetydeligt omfang tilbageført,

store hensættelser, som man faktisk gjorde.

Skal man gøre sig kvalificerede forestillinger om det samlede tab ved rekonstruktionen af det færøske bankvæsen og om fordelingen af tabet, er det nyttigt at holde fast på forskellen mellem afskrivninger og hensættelser.

De gamle aktionærer måtte i 1992-93 bogføre et endeligt tab på 1,3 mia. kr. på bankernes sammenbrud; Den Danske Bank alene tog halvdelen af tabet.

Via Finansieringsfonden af 1992 indskød det færøske landsstyre i 1992-93 i alt 2,7 mia. kr. i de to banker. Heraf medgik 2,4 mia. kr. umiddelbart til afdekning af hensættelser, eller reservationer, men det var rigtig nok reservationer i banker, som Finansieringsfonden nu var blevet enejer af.

Siden fusionen i 1994 har den fusionerede bank, Føroya Banki, haft et samlet overskud før skat på 0,9 mia. kr., således at Finansieringsfondens samlede tab på rekonstruktionen af de to banker ved udgangen af 1997 kunne opgøres til 1,5 mia. kr. Hertil kommer landsstyrets renteudgifter.

Lægger man størrelsesforholdet mellem bankerne på fusionstidspunktet til grund for en fordeling af overskuddet, kan det anslås, at Finansieringsfonden har tabt 1,0 mia. kr. på Sjóvinnubankin og 0,5 mia. kr. på Føroya Banki.

Når det således har været muligt at nedbringe Finansieringsfondens tab på banker i et meget betydeligt omfang, skyldes det dels et mærkbart opsving i fiskeriet siden 1995, dels at der i 1993 blev udgiftsført for store hensættelser i banker-

ne.

Mellem disse to årsagsforklaringer er der selvsagt en betydelig, indre sammenhæng, således at man ikke med sikkerhed kan afgøre, hvor den ene forklaring hører op, og den anden begynder.

Men hertil kommer, at der har været endog meget store rationaliseringsgevinster forbundet med fusionen af Føroya Banki og Sjóvinnubankin.

Der har således været meget at glæde sig over siden fusionen i 1994, og på den givne baggrund må man nok have lov til at mene, at et erstatningskrav på 1,5 mia. kr., der angiveligt skulle dække Finansieringsfondens kapitalindskud på 1,2 mia. kr. i Føroya Banki i 1993 tillige med landsstyrets renteudgifter, var godt fundet på.

Med forliget fik landsstyret imidlertid netop 1,5 mia. kr. Og oven i købet fik landsstyret miansanden overdraget Føroya Banki, hvis værdi således ikke blev modregnet i erstatningskravet. Og det til trods for, at banken ved udgangen af 1997 havde en bogført værdi på 828 mio. kr., efter at banken siden fusionen i 1994 har betalt i alt 359 mio. kr. til landsstyret i form af skatter, udbytte og kapitaludlodning.

På denne baggrund er det svært at forstå forliget i København den 10. juni 1998, medmindre man som Oli Breckmann ser tidspunktet for forliget og størrelsen af den udbetalte kompensation i sammenhæng med stemmeafgivningen i det danske folketings i forbindelse med vedtagelsen af regeringens pinsepakke den 26. juni 1998.

Det er muligt, at hensynet til den relativt svage økonomi på Færøerne kunne retfærdiggøre en kapitaloverførsel på henvend 3 mia. kr. Men det er klart utilfredsstillende, at man ikke holder snot for sig og skæger sig og specificerer, hvad der kan henføres til erstatningskravet i banksagen, og hvad der er gældssanering.

Samfundspartiets leder har forlængst været ude med en erklæring om, at forliget jo blot bekræfter, hvad han hele tiden har hævdet, nemlig at den danske stat til enhver tid har pligt til at bære ethvert tab ved en rekonstruktion af de færøske banker alene af den grund, at pengevæsenet efter hjemmestyreordningen er et dansk anliggende.

Og det er jo netop det, der er sket. Danmark har taget hele tabet. Ikke blot på aktiebyttet - men også på rekonstruktionen af Sjóvinnubankin.

Det færøske landsstyre og Den Danske Bank var som henholdsvis indskyder og långiver i særklasse de største kreditorer i de færøske banker i foråret 1993.

Landsstyret og Den Danske Bank stod således til kolossale tab i tilfælde af en konkurs. Men hertil kom, at en konkurs ville have haft meget omfattende følgevirkninger for netop landsstyret og Den Danske Bank.

For det færøske samfund, og dermed for landsstyret, måtte konsekvenserne af en konkurs i de to store færøske banker under alle omstændigheder forekomme uoverskuelige.

Men også Den Danske Bank stod til at blive ramt særligt hårdt af en konkurs. Først som storkreditor og

jernnæst som største bidrager til Indskydergarantifonden, som i tilfælde af en konkurs ville have fået sin hidtil største - så langt den største - regning fra Færøerne.

De to hovedkombattanter i banksagen, det færøske landsstyre og Den Danske Bank, havde således alt at vinde og intet at tabe ved en rekonstruktion af Sjóvinnubankin og Føroya Banki, og det forekommer indlysende, at der mellem landsstyret og Den Danske Bank allerede i 1992-93 kunne, og burde, have været indgået en konstruktiv og fordragelig aftale om en koordineret rekonstruktion af bankerne.

Ved en passende fordeling af byrden kunne såvel landsstyret som Den Danske Bank gennem hele forløbet have oplevet sig som vindere.

Vi kunne have undgået 5 års trauma på Færøerne, og vi kunne have undgået det uværdige skænderi inden for rigsfællesskabet.

Som det gik nu, slap landsstyret og Den Danske Bank med småskrammer, medens den danske regering, der forsøgte sig som mellemmand mellem parterne, kom til at sidde tilbage med en blodtud - og hele regningen.

Der er ikke tvivl om, at de største fejl i denne sag er begået på Færøerne.

Men måske er den færøske banksag tillige et symptom på, at Danmarks færøpolitik har spillet fallit.

Er hele forløbet ikke blot et udtryk for, at Danmark er dumpet i faget afkolonisering?

